TEMAT:

POWSTANIE WIELKOPOLSKIE 1918/1919

CELE LEKCJI

Uczeń:

- wskazuje datę wybuchu **powstania wielkopolskiego** (27 grudnia 1918 r.) i umieszcza ją w czasie i przestrzeni, na osi czasu,
- przedstawia tło historyczne wydarzeń (koniec I wojny światowej – przegrana państw centralnych i rewolucja w Niemczech),
- dostrzega znaczenie poznańskiej pracy organicznej do zorganizowania, przebiegu i późniejszego sukcesu powstania wielkopolskiego,
- przedstawia okoliczności wybuchu powstania wielkopolskiego,
- zna najważniejsze postaci związane z powstaniem: **Ignacy Jan Paderewski, gen. Stanisław Taczak, gen. Józef Dowbor-Muśnicki, Mieczysław Paluch, Franciszek Ratajczak** (lokalna postać związana z miejscem zamieszkania ucznia, jeżeli znajduje się na terenie objętym powstaniem wielkopolskim),
- przy pomocy mapy opowiada o rozprzestrzenieniu się powstania i przebiegu walk powstańczych,
- przedstawia i opisuje umundurowanie, uzbrojenie oddziałów powstańczych,
- wymienia skutki powstania wielkopolskiego.

METODY PRACY:

- **metoda aktywizująca** – pogadanka, „burza mózgów"
- praca z tekstem podręcznika
- praca z mapą
- praca z ilustracjami

FORMY PRACY:

- indywidualna
- zbiorowa

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- informacje o powstaniu wielkopolskim znajdujące się na stronie **www.27grudnia.pl**,
- mapa: **Powstanie Wielkopolskie 1918-1919**
- ilustracje, np. **Leona Prauzińskiego**
- zdjęcia lokalnych miejsc pamięci
- karta pracy
- podręcznik

I FAZA WPROWADZAJĄCA

1. Nauczyciel w ramach rekapitulacji wtórnej przypomina zagadnienia poruszane na ostatnich lekcjach. Zadaje uczniom pytania:
a) Dlaczego I wojna światowa stała się dla Polaków szansą na odzyskanie niepodległości?
b) Jakie państwa przegrały wojnę?
c) Czym była „najdłuższa wojna nowoczesnej Europy"?

2. Nauczyciel prosi o przyjrzenie się mapie przedstawiającej odradzanie się państwa polskiego, na której Wielkopolska nie jest w granicach odradzanej ojczyzny.
Zadaje dodatkowe pytania:
- dlaczego Wielkopolski nie ma w granicach odradzającego się państwa polskiego?
- pod czyim panowaniem były te ziemie?
- czy Polacy tu mieszkający godzili się z tą sytuacją?,

a następnie w nawiązaniu do wypowiedzi uczniowskich i mapy zapisuje temat lekcji na tablicy.

W dalszej kolejności:
- wyjaśnia cele lekcji
- systematyzuje dotychczasowe informacje tła historycznego, przypomniane przez uczniów i przedstawione przez nauczyciela.

II FAZA REALIZACYJNA

Nauczyciel przy pomocy pogadanki:
- wyjaśnia okoliczności wybuchu powstania wielkopolskiego, akcentując datę 27 grudnia 1918 r. Wskazuje na planie Poznania ważne miejsca związane z wybuchem powstania, dodatkowo wzmacniając informację ilustracjami. I. J. Paderewskiego, Franciszka Ratajczaka, Stanisława Taczaka,
- ukazuje ma mapie rozprzestrzenienie się powstania, wyzwalanie kolejnych miejscowości i ukształtowanie się głównych frontów,
- przedstawia postać generała Józefa Dowbor-Muśnickiego i omawia jego wkład w powstanie,
- omawia okoliczności zawarcia rozejmu w Trewirze 16 lutego 1919 r.,
- przedstawia postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie Wielkopolski.

Zachęca uczniów do bliższego przyjrzenia się atmosferze, jaka panowała w Poznaniu w dniach **26 i 27 grudnia 1918 r.**, sytuacji powstańców. W tym celu dzieli klasę na 4 grupy. Każda grupa otrzymuje za zadanie zapoznanie się z krótkim tekstem bądź z ilustracją, a następnie wykonanie zadania zawartego w karcie pracy:
I grupa - w oparciu o rysunek przedstawiający przyjazd Ignacego J. Paderewskiego do Poznania przedstawia **relację reporterską.**
II grupa - w oparciu o zdjęcia powstańców **opisuje i opowiada o uzbrojeniu i umundurowaniu oddziałów powstańczych.**
III grupa - w oparciu o zdjęcie przedstawiające żołnierzy powstańców na linii frontu przygotowuje **list lub kartkę pocztową, którą powstaniec wyśle do rodziny.**
IV grupa - w oparciu o zdobytą na lekcji wiedzę opracowuje **plakat lub ulotkę skierowaną do mieszkańców swojej miejscowości, zachęcającą do przyłączenia się do oddziałów powstańczych.**
Przedstawiciele grup prezentują efekty swojej pracy. Nauczyciel ocenia zaangażowanie uczniów i prezentację zadania.

III FAZA PODSUMOWUJĄCA

Następnie, stosując metodę „burzy mózgów" prosi uczniów o odpowiedź na pytanie: dlaczego powstanie wielkopolskie zakończyło się sukcesem?
Swoje przemyślenia uczniowie wypowiadają lub zapisują na tablicy.
Na koniec nauczyciel (przy pomocy uczniów) przypomina najważniejszych zagadnienia omawiane na lekcji.

Dla chętnych uczniów: można zadać zadanie poszukania śladów powstania wielkopolskiego w miejscu zamieszkania lub okolicy w postaci miejsc pamięci, nazw ulic, patronów szkół.

MATERIAŁY DODATKOWE

Propozycja ćwiczenia dla grup. Nauczyciel dzieli klasę na 4-5-osobowe grupy. Każda grupa otrzymuje zadanie do przedyskutowania i wykonania. **Czas na pracę w grupach ok.10 - 15 min.**

KARTY PRACY – MATERIAŁY DODATKOWE

I GRUPA

Przyjazd Ignacego Jana Paderewskiego do Poznania - relacja reporterska

1. Wybierzcie spośród siebie lidera, który pokieruje pracami grupy oraz sprawozdawcę – osobę, która przedstawi pozostałym grupom efekty pracy waszej grupy.

2. Wyobraźcie sobie, że jesteście reporterami poznańskiego radia. Przebywacie na dworcu kolejowym w Poznaniu w dniu 26 XII, a następnie wraz z tłumem odprowadzacie Ignacego Jana Paderewskiego do hotelu „Bazar",

Opowiedzcie słuchaczom o tym, co się dzieje, podkreślając zaangażowanie i pomysłowość poznaniaków. Pamiętajcie, że wasza relacja musi być krótka, powinna też obrazować wydarzenia tamtego wieczoru.

3. Przygotowane przez was informacje przedstawcie w ciekawy sposób pozostałym grupom

Czas na wykonanie zadania: 15 minut.
Powodzenia!

II GRUPA

Opis uzbrojenia i umundurowania wojsk powstańczych

1. Wybierzcie spośród siebie lidera, który pokieruje pracami grupy oraz sprawozdawcę – osobę, która przedstawi pozostałym grupom efekty pracy waszej grupy.

Wyobraźcie sobie, że jesteście członkiem grupy rekonstrukcyjnej, która ma wziąć udział inscenizacji z okazji rocznicy wybuchu powstania wielkopolskiego. Opowiedzcie koledze, koleżance, która chchciałaby zostać członkiem takiej grupy, jakie uzbrojenie i umundurowanie mieli powstańcy wielkopolscy. Pamiętajcie, że wasza relacja musi być precyzyjna.

2. W celu wykonania zadania przyjrzyjcie się ilustracjom i opisom na stronie: http://27grudnia.pl/o-powstaniu/przebieg-powstania/umundurowanie-i-uzbrojenie-powstancow-wielkopolskich.htm

3. Przygotowane przez was informacje przedstawcie w ciekawy sposób pozostałym grupom.

Czas na wykonanie zadania: 15 minut.
Powodzenia!

III GRUPA

List lub kartka pocztowa do rodziny z frontu powstańczego.

1. Wybierzcie spośród siebie lidera, który pokieruje pracami grupy oraz sprawozdawcę – osobę, która przedstawi pozostałym grupom efekty pracy waszej grupy.

2. Wyobraźcie sobie, że jesteście powstańcami, walczycie na jednym z frontów powstania. Napiszcie do swoich bliskich krótki list lub kartkę pocztową, które dostarczy im poczta polowa. Opowiedzcie o tym, czym się zajmujecie, co czujecie. Pamiętajcie, że wasi bliscy martwią się o was.

3. W celu wykonania zadania przyjrzyjcie się ilustracjom na stronie http://27grudnia.pl/pub/pl/uploaddocs/zeszyt5.1323078009.pdf zeszyt historyczny nr 5 str.6-7

4. Przygotowane przez was informacje przedstawcie w ciekawy sposób pozostałym grupom.

Czas na wykonanie zadania: 15 minut.
Powodzenia!

IV GRUPA

Plakat lub ulotka skierowana do mieszkańców twojej miejscowości, zachęcająca do przyłączenia się do oddziałów powstańczych.

1. Wybierzcie spośród siebie lidera, który pokieruje pracami grupy oraz sprawozdawcę – osobę, która przedstawi pozostałym grupom efekty pracy waszej grupy.

2. Wyobraźcie sobie, że jesteście członkiem komisji werbunkowej w waszej miejscowości. Napiszcie ulotkę lub przygotujcie plakat zachęcający mieszkańców miejscowości do przyłączenia się do oddziałów powstańczych.

3. W celu wykonania zadania wykorzystajcie swe umiejętności argumentacji i perswazji, nie zapomnijcie odwołać się do patriotyzmu.

4. Przygotowane przez was informacje przedstawcie w ciekawy sposób pozostałym grupom.

Czas na wykonanie zadania: 15 minut
Powodzenia!
Opracowanie: Andrzej Surdyk